

MEMORIU

către autoritățile publice centrale privind

Susținerea pieței locale și a micilor producători pe perioada crizei COVID-19 și dincolo de aceasta!

Către:

Președinția României
Guvernul României
Cancelaria Prim-Ministrului
Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
Ministerul Afacerilor de Interne

Deși din luna aprilie 2020 asociațiile de mici producători din întreaga țară au solicitat Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale să inițieze o serie de măsuri care să sprijine producătorii mici și fermele de familie, nu a existat un interes real și nu s-a găsit rezolvare pentru nicio măsură propusă.

Reiterăm importanța constituirii unui mecanism de dialog / grup de lucru la nivelul Ministerului Agriculturii și Guvernului, având ca principal rol definitivarea unui pachet de măsuri concrete, care să sprijine țărani, țărăncile și micii producători agricoli, crescătorii de animale, lanțurile scurte alimentare și industria alimentară autohtonă la scară mică, pentru a continua să producă alimente și, în special, pentru a-și putea desface produsele la prețuri corecte, echitabile pentru producători, dar și pentru populație.

Readucem în atenția dumneavoastră revendicările transmise către Guvernul României, dar și către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, cu completările impuse de criza în care se află piețele locale:

I. Sprijinirea urgentă și strategică a pieței locale și a lanțurilor scurte alimentare în condiții de siguranță pentru sănătatea publică, pentru a răspunde eficient crizei COVID-19:

URGENTĂ:

1.1 Revizuirea Hotărârii de Guvern nr. 935/2020 publicată în M.Of din 06.11.2020, precum și sprijinul Guvernului și al autorităților locale pentru menținerea deschisă a tuturor piețelor - halelor agroalimentare și târgurilor locale, din spații închise sau deschise, cu caracter permanent sau temporar, administrate de sectorul privat sau public - în condiții îmbunătățite de siguranță pentru sănătatea publică pentru prevenirea transmiterii virusului SARS-COV-2, așa cum se întâmplă în toate țările din Uniunea Europeană.

1.2 Compensarea pierderilor suferite de țărani și micii producători afectați de închiderea piețelor din spații închise, stabilite de comun acord prin consultarea cu asociațiile de mici producători. Această solicitare este necesară, chiar dacă a fost acordat producătorilor un sprijin temporar cu caracter excepțional în cadrul FEADR ca răspuns la epidemia de Covid-19, în baza Regulamentului (UE) nr. 872/2020 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, sumele acordate nefiind de natură să sprijine real micul producător, să-l ajute să continue producția și în același timp să compenseze pierderile suferite. În acest context, avem propunerea specifică pentru producătorii de lapte de vacă (cu autorizație sanitară veterinară) ce distribuie prin automate amplasate în piețele din spații închise și restricționați din cauza Covid, să fie compensați cu o sumă echivalentă a valorii a 100 litri de lapte vândut pe lună cu 4 lei litrul, calculat la perioada în care aceste piețe au fost închise.

SĂNĂTATEA PUBLICĂ:

1.3 Alocarea de fonduri publice (de ex. din chiriile plătite de vânzătorii din piețe), la nivel local și național de către primării, consilii locale, administrațiile piețelor publice și private și Guvern - **pentru asigurarea distanțării fizice și igienei infrastructurii piețelor locale** (inclusiv stocuri de produse și echipamente de

protecție - măști, mănuși, combinezoane, dezinfectanți etc.). De asemenea, se impune asigurarea triajului epidemiologic primar (termoscanare), amenajarea punctelor de spălare pe mâini și dezinfecție (stație de dezinfectare mâini și picioare) la intrarea în piețe, târguri și oboare, controlarea numărului de persoane și asigurarea circuitelor separate intrare-ieșire.

1.4 Asigurarea de servicii publice de consiliere, instruire corectă și la timp, monitorizare și control dedicate administratorilor piețelor (publici și privați) și producătorilor, pentru implementarea regulilor impuse de pandemia de Covid-19 în scopul garanțării siguranței și sănătății producătorilor și consumatorilor în toate piețele și târgurile locale, față de pandemia de Covid-19.

PUNCTE STRATEGICE ÎN CONTEXTUL COVID-19 (și dincolo de acesta):

1.5 Prioritizarea micilor producători (în locul intermediarilor) **în piețele țărănești** - atât cele publice, cât și cele administrate de administratori privați.

1.6 Promovarea piețelor locale și lanțurilor scurte alimentare ca alternativă viabilă și sigură de aprovizionare pentru consumatori și pe perioada crizei, printr-o **amplă campanie națională de educare și conștientizare**, cu parteneriatul micilor producători și a societății civile și prin investiții pe termen lung în această formă tradițională de comerț alimentar.

1.7 Sprijinirea prin toate mijloacele necesare a inițiativelor individuale și de grup ale micilor producători, pentru vânzarea de alimente la domiciliu, prin a) permiterea auto-organizării de puncte de distribuție fixe și mobile, cu respectarea normelor de prevenire a răspândirii Covid-19, b) punerea la dispoziție de către autoritățile locale de spații adecvate pentru depozitare și acoperirea de către Guvern și/sau autorități locale a costurilor cu funcționarea acestora.

1.8 Reglementarea și plafonarea adaosului comercial pentru produse alimentare de bază pe piață în ansamblu, pentru a evita specula și aprofundarea crizei alimentare. Totodată **garantarea prețurilor corecte pentru producători** de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și de către instituțiile abilitate din subordonarea directă a Ministerului, stabilite în urma consultării cu asociațiile de producători

II. Măsuri pentru asigurarea accesului la piață pentru micii producători:

INFRASTRUCTURĂ:

2.1 Realizarea de investiții publice din partea Ministerului Agriculturii și alte ministere de resort cu contribuții la nivelul autorităților județene și locale, **pentru dezvoltarea infrastructurii de depozitare și procesare pentru micii producători**. Această investiție este una de importanță critică și cu rol strategic pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea și reziliența lanțurilor alimentare naționale. Această infrastructură ar trebui să permită stocarea și procesarea producțiilor de legume, fructe, cereale, lactate și altele, unui număr mai mare de mici producători, sporind astfel posibilitatea de accesare a pieței de către aceștia, precum și accesul la hrană sănătoasă, proaspătă și locală pentru consumatori.

2.2 Investiții publice pentru revitalizarea piețelor actuale, renaționalizarea piețelor date în administrarea sectorului privat, **creșterea numărului de piețe** de produse alimentare locale – temporare și permanente – și punerea la dispoziția producătorilor mici și artizanali, în schimbul unor chirii modice, a unor spații comerciale din centrele orașelor, dar și din cartiere.

2.3. Limitarea, inclusiv prin actualizarea regulamentelor urbanistice, a **continuării extinderii marilor rețele de retail** în centrele orașelor.

MĂSURI DE PIAȚĂ:

2.4 Actualizarea și îmbunătățirea reglementărilor privind achizițiile publice, pentru a permite/facilita achizițiile publice care favorizează aprovizionarea din lanțuri alimentare scurte, de la micii producători, pentru uz instituțional (spitale, cantine instituționale, aziluri etc.), cu extinderea acestui sistem la școli, grădinițe, creșe și alte instituții publice, odată cu redeschiderea lor.

2.5 Adaptarea normelor sanitar-veterinare la nevoile și condițiile producției țărănești la scară mică, atât economice, sociale, cât și culturale.

2.6 Reintroducerea (și monitorizarea) obligativității aprovizionării din lanțuri alimentare scurte în rândul marilor magazine alimentare.

2.7 Direcționarea sprijinului pentru **cooperative** către nevoile micilor producători și lanțurilor scurte alimentare.

2.8 Punerea urgentă în aplicare și urmărirea în mod consecvent a respectării prevederilor legii 79/2020 referitoare la etichetarea mierii, destinate protejării apicultorilor români față de concurența nelocală (având în vedere că la 5 luni de la promulgare, legea nu se respectată în supermarketuri).

2.9 Limitarea importurilor de legume și fructe de sezon din spațiul intracomunitar și din afara acestuia.

2.10 Instituirea unui mecanism de monitorizare și eventual control asupra prețurilor de comercializare, în special în cazul legumelor și fructelor. În acest moment, în piețe și magazine prețurile au ajuns la un nivel greu de controlat, deși producătorii agricoli vând la prețuri foarte mici. Practic sunt încurajați "samsarii" de produse care găsesc tot felul de subterfugii pentru a achiziționa produse agricole la prețuri derizorii și de a le comercializa la prețuri triple sau mai mari.

2.11 Sprijinirea micilor producători să participe la comerțul online prin intermediul căruia comercianții, firmele de catering, hotelurile să poată comanda legume și fructe direct de la producători - măsură care are ca scop asigurarea vânzării legumelor și fructelor proaspete, monitorizarea prețurilor de vânzare de către micii producători, dar și de comercializare de către comercianți.

2.12 Identificarea prin intermediul Direcțiilor Agricole și Primăriilor, precum și prin implicarea grupului de lucru sugerat a fi creat la ultimul punct, atât a **produselor ce lipsesc de pe piață**, dar în special a produselor și cantităților de produse (legume, fructe, animale etc.) disponibile pentru comercializare la producători. În completare, **identificarea** prin intermediul Direcțiilor Agricole și Primăriilor a **asociațiilor de producători, a cooperativelor, societăților comerciale samd, care să preia și să distribuie produsele vegetale obținute în fermă**, entități ce urmează a fi acreditate de către Ministerul Agriculturii pentru comercializarea legumelor și fructelor, eliminând astfel intermediarii (samsarilor) din comerțul cu legume-fructe și animale ce încearcă să speculeze în această perioadă. De asemenea, dinamizarea piețelor de desfacere a produselor prin extinderea sferei entităților implicate în adaptarea și dotarea piețelor de desfacere pentru produsele agricole, respectând totodată măsurile de siguranță impuse de pandemie.

MĂSURI FISCALE

2.13 Reducerea TVA și reducerea impozitului pe venit pentru micii producători. Micii producători au nevoie de sprijin, inclusiv sub forma scutirii sau amânării de la plata impozitelor și taxelor, o astfel de intervenție putând fi utilizată și pentru limitarea economiei subterane din domeniul agriculturii, al creșterii animalelor, precum și cel al industriei alimentare.

MĂSURI DE SPRIJIN FINANCIAR:

2.14 Asigurarea accesului la credite pentru micii producători cu garanții de stat și dobândă 0 pentru asigurarea capitalului de lucru sau pentru continuarea proiectelor de investiții sau inițierea unor noi investiții. De asemenea, amânarea la plată a unor credite deja contractate.

2.15 Acordarea de ajutoare de stat pentru micii producători, respectiv pentru sectorul agricol și cel al industriei alimentare la scară mică, inclusiv pentru consolidarea sau crearea unor lanțuri scurte de distribuție a produselor. Comisia Europeană a majorat plafoanele pentru ajutoare de stat destinate agriculturii și industriei alimentare și totodată a simplificat procedura de acordare a acestora, tocmai de aceea considerăm important ca acest instrument să fie utilizat pentru sprijinirea domeniului agricol și al industriei alimentare, în special în cazul fermelor mici și a fermelor de familie.

2.16 Acordarea unor măsuri de sprijin sub forma unor **vouchere** adresate producătorilor agricoli, în special producătorilor mici (fermele de familie) din sectorul legumicol, pomicol și de creștere a animalelor.

2.17 Asigurarea de sprijin financiar către micii producători **pentru promovarea și eficientizarea canalelor de marketing** pentru produsele locale, inclusiv prin măsuri de **subvenționare parțială a costurilor de distribuție** pentru susținerea producătorilor agricoli, astfel încât să poată avea acces la piețele locale sau la punctele de livrare.

PRACTICI NELOIALE:

2.18 Corectarea dezechilibrelor realizate în lanțul de aprovizionare a produselor agricole și alimentare prin adoptarea Legii 28/2020. Practici neloiale se întâmplă în mod frecvent în lanțul de aprovizionare al produselor agricole și alimentare fiind în general efect al inegalității puterii de negociere a furnizorilor și cumpărătorilor de produse agricole și alimentare. Cadrul legal pentru echilibrarea forțelor este esențial. Prin adoptarea Directivei (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului (privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar) se încearcă o abordare concertată la nivel european a acestui fenomen. Termenul de transpunere a prevederilor directivei pentru statele membre este 01 mai 2021. România nu s-a grăbit să transpună prevederile acestei directive în legislația națională. Mai mult, prin adoptarea Legii 28/2020 pentru modificarea Legii 312/2009 se introduc măsuri de natură să accentueze puterea comercianților de produse agricole, introducând astfel posibilitatea ca sub pretextul înțelegerii comerciale între furnizor și comerciant să se permită solicitarea de către comerciant a unor taxe și servicii. Mai mult, în contextul crizei de lichiditate cu care se confruntă producătorii agricoli este de neînțeles decizia de a renunța la termenul de plată al comerciantului de 30 zile, în contextul în care Directiva 2019/633 menționează acest termen ca fiind limita maximă pentru produse agricole și alimentare. Inclusiv pentru produsele perisabile termenul de plată s-a mărit prin același act normativ de la 7 la 14 zile. În mod cert modificările aduse prin Legea 28/2020 nu consolidează puterea comercială a furnizorilor, din contră, sunt de natură să accentueze și mai mult inegalitățile puterii de negociere între furnizor și comerciant, contrar obiectivelor asumate prin Directiva 2019/633. Într-un mediu de politică agricolă care este în mod vădit mai orientat spre piață decât în trecut, protecția împotriva practicilor comerciale neloiale a devenit mai importantă pentru operatorii care își desfășoară activitatea în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar. **Adoptarea în regim de urgență a unei OUG pentru a corecta Legea 28/2020, astfel încât prevederile legale să asigure o protecție reală a furnizorilor față de practicile neloiale ale comercianților. De asemenea solicităm transpunerea integrală a Directivei 2019/633.**

III. Respectarea obligațiilor internaționale pentru drepturile lucrătorilor și evoluția drepturilor omului în sectorul agroalimentar pentru țărani și țărănci:

DREPTURILE OMULUI:

3.1 Implementarea în România a **Declarației ONU pentru Drepturile Țăranilor și Țărăncilor precum și a altor persoane care lucrează în mediul rural.**

3.2 Monitorizarea și aducerea la cele mai înalte standarde a **drepturilor muncitorilor** din sectorul agroalimentar, inclusiv a muncitorilor zilieri, sezonieri, migranți.

3.3 Realizarea unui plan național de acțiune pentru **implementarea Decadei Națiunilor Unite pentru Fermele de Familie**, prin consultarea cu asociațiile de țărani și mici producători.

MĂSURI PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ:

Este un paradox faptul că producătorii agricoli, crescătorii de animale din România se plâng de lipsa forței de muncă în mediul rural, în timp ce autoritățile din România asigură culoare speciale de circulație pentru ca muncitorii sezonieri români pentru țări precum Germania, Spania sau Italia.

3.4 În acest context este nevoie de **modificarea Legii 52/2011 privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.** În acest moment zilierii nu beneficiază de niciun fel de **protecție socială**, nici măcar **asigurare de sănătate.** În plus, aceștia sunt excluși din categoria potențialilor beneficiari de **șomaj tehnic.**

Considerăm că ar trebui de urgență regândit statutul forței de muncă folosită predominant în agricultură, indiferent că vorbim de zilieri, de persoane ocupate pe cont propriu în agricultură sau de lucrători familiari neremunerați, implicați în agricultura de subsistență. Ar trebui identificate măsuri specifice adresate acestora, atât sub aspectul accesului la sistemul de protecție socială, cât și sub aspectul unei **surse minime de venit**. Este important ca România să-și păstreze forța de muncă, în special cea întoarsă în țară în această perioadă. În ultimii ani au fost făcute eforturi financiare semnificative pentru a determina întoarcerea românilor plecați în afara țării, este momentul să valorificăm întoarcerea lor în special în acest context.

IV. Participare la luarea deciziilor și dialog:

Crearea de către Guvern și Ministerul Agriculturii a unui mecanism de comunicare și lucru permanent dedicat țăranilor și micilor producători din România, care să funcționeze pe principii de transparență și inclusivitate. Acest mecanism de comunicare trebuie să asigure consultarea pentru situații de urgență impuse de criza de Covid-19, precum și dialogul regulat privind probleme pe termen scurt, mediu și lung cu care se confruntă țăranii și micii producători.

De asemenea Mecanismul de Dialog / Grupul de lucru astfel constituit ar putea fi implicat în monitorizarea și evaluarea condițiilor de furnizare a mărfurilor în sectoarele agroalimentare și de vânzare cu amănuntul, în contextul pandemiei de COVID-19, contribuind astfel pozitiv la găsirea celor mai corecte soluții la provocările identificate în mod direct, atât în scop preventiv, cât și corectiv. Se vizează astfel menținerea sau restabilirea condițiilor normale de aprovizionare. De asemenea, grupul de lucru ar trebui să aibă ca sarcină monitorizarea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente, pentru a asigura o monitorizare eficientă a evoluției situației economice a companiilor din sector.

București, 18 noiembrie 2020

Semnatori:

1. Asociația Eco Ruralis – în sprijinul fermierilor ecologici și tradiționali (www.ecoruralis.ro)
2. Uniunea Salvăm Țăranul Român (www.facebook.com/UniuneaSalvamTaranulRoman)
3. Federația Națională a Lucrătorilor (www.fnl.ro)
4. Federația asociațiilor apicole din România – ROMAPIS (www.romapis.org)
5. Federația Sindicatelor Democratice din Agricultură
6. Sindicatul Producătorilor Agricoli Olt
7. Asociația Legum-Ro-Fruct Sud-Vest Oltenia
8. Asociația Femeilor din Mediul Rural Olt
9. Asociația Producătorilor de legume ECOLEG
10. Cooperativa Agricolă Lunca Someșul Mic (www.facebook.com/CooperativaAgricolaLuncaSomeuluiMic)
11. Cooperativa Agricolă Legume de Vidra (www.facebook.com/LegumeDeVidra)
12. Cooperativa Agricolă Legume de Glodeanu Sărat
13. Cooperativa Agricolă Roșiori de Ialomița
14. Cooperativa Agricolă Ialomițeană
15. Organizație de producători TOMATE COM
16. Federația Uniunea Producătorilor Agricoli și Organizațiilor Interprofesionale
17. Asociația Națională a Tinerilor Producători de Legume și Alte Produse Agricole și Zootehnice Matca
18. Asociația Fermierilor Utilizatori De Automate De Lapte Crud din România
19. WWF România (www.wwf.ro)
20. Rural Development Research Platform (www.rdrp.ro)
21. Proiectul de cercetare pentru justiție alimentară Just Food (<https://ces.uc.pt/projetos/justfood/>)
22. Banca de Resurse Genetice Vegetale pentru Legumicultură, Floricultură, Plante Aromatice Buzău (www.facebook.com/Banca-de-Resurse-Genetice-Vegetale-Buz%C4%83u-110253760851036)
23. Asociația Ființa Rurală – Inițiativa Cutia Țăranului (www.cutiataranului.ro)
24. Asociația Hosman Durabil (www.moara-veche.ro)